

ТАНФІЛЬЄВ Гаврило Іванович (22. 02(06. 03). 1857, Ревель, нині Таллінн — 04. 09. 1928, Одеса) — фізико-географ, ґрунтознавець, геоботанік, болотознавець. Закінчив Санкт-Петербурзький університет зі ступенем кандидата (1883, за порадою [В. Докучаєва](#) обрав для кандидатської роботи тему «К вопросу о флоре чернозема»). Від 1885 працював у департаменті землеробства Міністерства держмайна. 1892 взяв участь у великій експедиції з вивчення природи степів Російської імперії, за матеріалами якої підготував працю «Пределы лесов на юге России» (1895 захистив її як магістерську дисертацію). Відтоді — приват-доцент Санкт-Петербурзького університету; водночас був співробітником, від 1899 — головним ботаніком Санкт-Петербурзького ботанічного саду; 1905—20 — професор, завідувач кафедри географії Новоросійського університету в Одесі. 1912 захистив докторську дисертацію «Пределы лесов в полярной России по исследованиям в тундре тиманских самоедов». 1918—28 — завідувач кафедри ґрунтознавства Одеського сільськогосподарського інституту; 1918—26 — завідувач

відділу природничо-історичних досліджень Одеської обласної сільськогосподарської станції та голова секції з вивчення природних багатств Одеської комісії краєзнавства; 1921—28 — завідувач науково-дослідної кафедри геології і географії Одеського ІНО. Запропонував комплекс лісокультурних заходів (облісіння степів, закладка лісопитомників, осушення боліт Полісся, необхідність раціонального використання луків). 1899 разом з М. Сибірцевим, А. Ферхміним склав першу ґрунтову карту Європейської Росії (1900 демонструвалася на Всесвітній виставці в Парижі, автори отримали Великі золоті медалі).

Основні праці

Болота и торфяники Полесья. С.-Петербург, 1895; Физико-географические области Европейской России // Тр. Вольн. экон. об-ва. Вып. 1. 1897; Почвенная карта Европейской России. 1901 (співавт.); Галиция и Буковина: Геогр. очерк. О., 1915; География России. Ч. 1. История, учреждения и издания, картография. О., 1916; География Украины, России и прилегающих к ним с запада территорий в пределах России 1917 г. Ч. 2, вып. 1. О., 1922; Вып. 2. О., 1923; Вып. 3. О., 1924; Очерк географии и истории главнейших культурных растений. О., 1923; Главнейшие физико-географические районы Одесской губернии. О., 1924; Моря Каспийское, Черное, Балтийское, Ледовитое, Сибирское и Восточный океан. Москва, 1931; Географические работы. Москва, 1953.

Рекомендована література

1. Берг Л. С. Гавриил Иванович Танфильев // Природа. 1928. № 10;
2. Белозоров С. Т. Гавриил Иванович Танфильев (1857—1928): очерк жизни и творческой деятельности. Москва, 1958;
3. Гавриил Иванович Танфильев, 1857—1928: Библиограф. указ. О., 1977.

[Ю. О. Амброз](#)

Бібліографічний опис:

Танфільєв Гаврило Іванович / Ю. О. Амброз // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891529>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).